دروغگویی در کودکان

بیشتر کودکانی که در این سن و سال دروغ می گویند، قصد فریب والدین خود را ندارند و از آن به عنوان راهی برای فرار از مجازات استفاده می کنند. البته گاهی نیز کودکان با جعل داستان یا با طرح مبالغه آمیز بعضی واقعیات تلاش می کنند خواسته های خود را با بزرگ ترها درمیان بگذارند و به طور غیرمستقیم از آرزوهای خود صحبت می کنند. برای کسب آگاهی بیشتر درباره این موضوع با دکتر نسرین امیری، فوق تخصص روان پزشکی کودک و نوجوان و عضو هیات علمی دانشگاه علوم بهزیستی گفت وگو کرده ایم.

▪ چرا کودکان گاهی اوقات دروغ می گویند؟

ـ کودکان معمولا به ۲ شکل دروغ می گویند که رایج ترین شکل آن، خیال پردازی است. کودک با جعل داستان یا با طرح مبالغه آمیز بعضی از واقعیات، خواسته ها و رویاهایش را به ما می فهماند. در این صورت، بهتر است که پدر و مادر در تایید خواسته کودک حرف بزنند اما دروغ نوع دوم، دروغی به اصطلاح مفید است؛ دروغی که بزرگ ترها هم می گویند و آن را به حساب دروغ مصلحت آمیز می گذارند تا به جای نتیجه بد، نتیجه خوب بگیرند. در این مرحله از رشد، کودک در استفاده از دروغ برای رسیدن به خواسته اش تردیدی به خود راه نمی دهد.

▪ در این شرایط، ما به عنوان والدین کودک، باید چه عکس العملی نشان دهیم؟

ـ در این موارد، ما باید به کودک تفهیم کنیم که از راستگویی و صداقت او خوشحال می شویم و دروغ و دروغگویی را دوست نداریم. حتی می توانیم در صورتی که کودک کار اشتباهی انجام داده و درباره آن اشتباهش دروغ نگفته، از تنبیه صرف نظر کنیم اما در هر صورت، دروغگویی کودک، حتی درمورد موارد کوچک نباید بی اهمیت جلوه داده شود.

▪ چرا؟

ـ چون این مساله در سنین بالاتر، رفتاری ناپسند است که به کودک، شخصیتی ساختگی و تصنعی می بخشد که هرگاه در موقعیت نامطمئن و ناامن قرار گیرد و احساس خطر یا حقارت کند، به گفتن دروغ متوسل می شود. در عین حال،کودک دروغگو به گفته هایش ایمان ندارد و به طور قاطع و صریح حرف نمی زند و به تدریج اعتماد خود را به دیگران از دست می دهد و نسبت به اطرافیان بدبین می شود.

▪ چه راهی وجود دارد که بتوانیم این رفتار ناشایست کودک را تصحیح کنیم؟

ـ برای درمان دروغگویی، شناخت علت های آن کاملا ضروری است. در واقع، دروغگویی به عنوان یک مشکل، علت های گوناگون و متعددی دارد. مثلا یکی از علت های دروغگویی آموزش نادرست خانواده است. در خانواده ای که پدر و مادر و دیگر اعضای آن همواره به یکدیگر دروغ می گویند، نمی توان انتظار داشت که یک کودک راستگو تربیت شود.

▪ کودکان برای جلب توجه هم دروغ می گویند. همین طور است؟

ـ بله؛ دروغگویی کودک ممکن است برای جلب توجه اطرافیان باشد. چنانچه کودکی در خانواده یا مدرسه مورد بی توجهی اطرافیان قرار گیرد برای نشان دادن خود و جلب توجه آنها ممکن است به گفتن دروغ در زمینه های گوناگون متوسل شود. کودکانی که نسبت به دوستان و اطرافیان خود احساس کمبود می کنند، ممکن است برای جبران کمبودهای خود در زمینه های گوناگون نظیر شغل والدین، محل سکونت، وضع تغذیه، دوستان و تفریحات و سفرها به دروغگویی متوسل شوند و درون آشفته و نگران خود را به آن وسیله به طور موقت تسکین دهند. البته انتظار و توقع بیش از حد از کودکان و مقایسه آنها با دوستان و همکلاسی ها نیز در زمینه های گوناگون از دیگر عوامل

دروغگویی کودکان محسوب می شود. دراین صورت، کودک از طریق دروغ می تواند هم بر احساس حقارت خود به طور موقت غلبه یابد و هم والدین را راضی و خشنود سازد و نظر آنها را به سوی خود جلب کند.